

2.4.5 PELAGISK SNABELUER I IRMINGERHAVET

Kjell Nedreaas

kjell.nedreaas@imr.no

► Status og råd

Fleire tokt i løpet av dei siste fem–seks åra har vist at mengda av pelagisk snabeluer i Irmingerhavet no berre er ca. 1/5 av kva det var for ti år sidan. Den offisielle fangststatistikken viser også ei rask negativ utvikling med lågare fangstar og fangstrater.

Det føreligg ikkje komplette bestandsutrekningar for snabelueren i Irmingerhavet. Difor er det knytta ekstra usisve til bestandssituasjonen. Toktresultat, nedgang i fangstrater i det kommersielle fisket

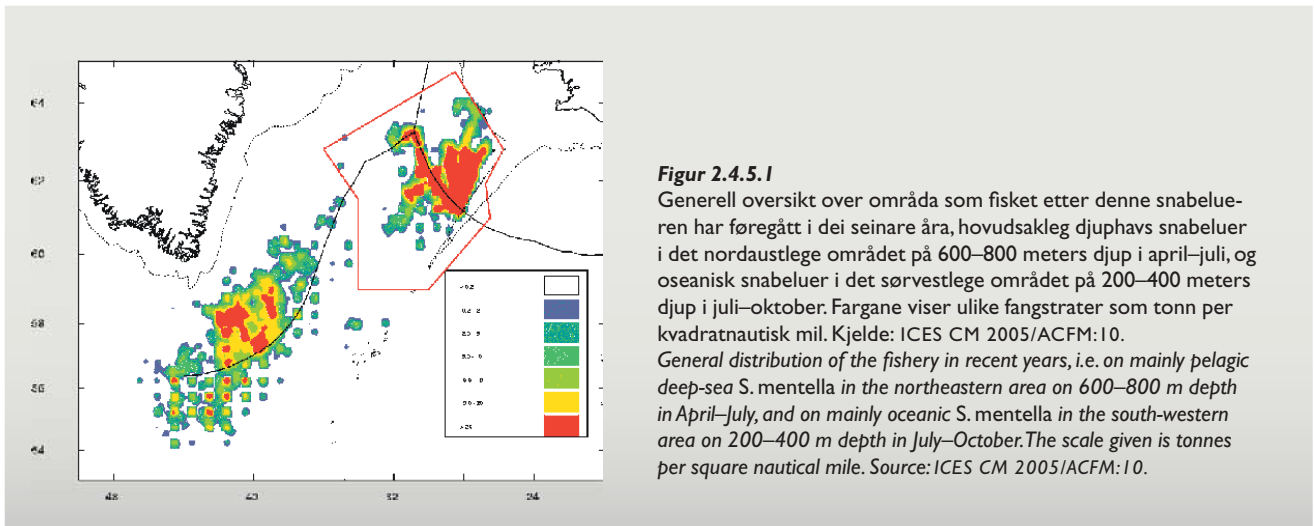
i 2004 og 2005, og den raske reduksjonen i fangstane sidan 2004 tyder likevel på ein raskare bestandsnedgang enn tidlegare rekna med. Det kan føre til at uerfiskeriet i dette området, slik vi kjenner det i løpet av dei siste tjue åra, vil ta slutt med det første.

ICES har tidlegare uttalt at dersom denne bestanden skal haustast berekraftig, må ein årleg ikkje ta ut meir enn 5 % av den fiskbare bestanden. Mykje tyder på at haustingsnivået over tid har lege på over 20 %. Basert på den siste vurderinga av bestands-situasjonen, tilrår ICES at det ikkje blir fiska pelagisk snabeluer i Irmingerhavet i 2007 i det heile tatt. Bestanden må framleis

overvakast, og fiskeriet må ikkje opnast igjen før det er klare teikn på at bestanden har bygd seg opp att.

Fiskeri

Norske trålarar har fiska snabeluer i internasjonalt farvatn i Irmingerhavet sørvest av Island sidan 1990. På det meste (i 1996) er det internasjonalt totalt fiska 180 000 tonn, og opptil 19 nasjonar har delteke (Figur 2.4.5.1). Norske fiskarar har på det meste fiska vel 14 500 tonn (i 1992 og 1993). Offisiell fangststatistikk for 2005 viser ein totalfangst på 73 723 tonn. Dette er ein nedgang frå 2004, då det vart fiska 125 905 tonn. Den norske fangsten i 2005 var på 4 926 tonn. Den nordaustat-

Figur 2.4.5.1

Generell oversikt over områda som fisket etter denne snabelueren har føregått i dei seinare åra, hovudsakleg djuphavs snabeluer i det nordaustlege området på 600–800 meters djup i april–juli, og oseanisk snabeluer i det sørvestlege området på 200–400 meters djup i juli–oktober. Fargane viser ulike fangstrater som tonn per kvadratnautisk mil. Kjelde: ICES CM 2005/ACFM:10.

General distribution of the fishery in recent years, i.e. on mainly pelagic deep-sea *S. mentella* in the northeastern area on 600–800 m depth in April–July, and on mainly oceanic *S. mentella* in the south-western area on 200–400 m depth in July–October. The scale given is tonnes per square nautical mile. Source: ICES CM 2005/ACFM:10.

Pelagisk snabeluer

Sebastes mentella

Andre norske namn:

Djuphavsuer, nebbuer

Familie: Scorpaenidae

Maks storleik: 50 cm og 1,3 kg

Levetid: Over 60 år

Leveområde: Irmingerhavet

Hovudgyteområde:

Langs Reykjanesryggen

Gytetidspunkt: April

Føde: Dyreplankton først, sidan også liten blekksprut og fisk

Predatorar: Sjøpattedyr

Særtrekk: Oppvekst- og yngelområde ved Grønland. Lever heile sitt vaksne og modne liv pelagisk i Irmingerhavet.

Fakta om bestanden

Denne snabelueren er ein eigen oseanisk og pelagisk bestand (sannsynlegvis samansett av to bestandar) og lever på 100–900 meters djup over eit botndjup

på 1500–3000 meter. På grunn av sein kjønnsmodning og langsam vekst, er denne bestanden svært følsam overfor sterk utnytting.

lantiske fiskerikommisjon (NEAFC) sette totalkvoten for 2006 til 62 416 tonn etter at ICES hadde tilrådd å avgrense fangsten til 41 000 tonn. For 2007 har NEAFC sett totalkvoten til 41 600 tonn. For å verne snabelueren i den nordaustlege delen av Irmingerhavet, kan maksimum 29 900 tonn (65 %) av kvoten fiskast før 15. juli 2007. Alle partane i NEAFC må innan 30.04.07 ha fastsett reguleringar for dette fisket og informere kommisjonen om desse.

Pelagic *Sebastes mentella* in the Irminger Sea

The last internationally coordinated acoustic trawl survey in June/July 2005 indicated that the stock size was low compared to the early 1990s. In addition, decline in catch rates in 2004 and 2005, and the rapid decrease in commercial catches from 2004, suggest that the stock is in a state of rapid depletion. Therefore, ICES recommends that no fishing takes place. The stock should continue to be

monitored, and the fishery should not be reopened unless there are clear indications of recovery. In recent years, however, the countries participating in this fishery have not succeeded in agreeing on catch quotas corresponding to the recommended catch levels. Despite the ICES advice, the Northeast Atlantic Fisheries Commission has set the total catch quota for 2007 to 41 600 tonnes.

2.4.6 HVAL I NORSKEHAVET

Norskehavet huser betydelige mengder hval som beiter på plankton, pelagisk fisk og blekksprut. Årsaken til de store hvalforekomstene ligger i økosystemets topografi, som er svært gunstig for en rik næringsproduksjon.

Nils Øien

nils.oien@imr.no

Generell situasjon og noen trender i seinere år

Når vi tar utgangspunkt i biomasse, må vågehvalen i Norskehavet dele plassen med i første rekke finnhval og spermhval, men også knølhval og spekkhogger. I tillegg opptre springer, nise, grindhval, nebbhval og blåhval. Forekomsten av vågehval i Norskehavet antas for en stor del å være knyttet til utbredelsen av norsk vårgytende sild.

Spermhval holder til i dyphavet utenfor eggakanten, og man antar at den beiter på blekksprut og forskjellige arter av fisk som lever på middels dyp. Spermhvalens hunner og unger lever sammen i familiegrupper med én haremshann, så når hanner blir kjønnsmodne, utstøtes de av gruppen. Mens familiegruppene lever i tropiske og subtropiske strøk, trekker hannene mot høyere breddegrader og lever der som

solitære individer. Norskehavet er et slikt område der vi bare finner hanner. I Norskehavet er det omkring 6 000 spermhval, og spesielt store ansamlinger av dem finner vi vest av Andøya, i tilknytning til Bleiksdjupet.

Finnhval finnes over store dyp, men holder seg i første rekke nær eggakantene og i Jan Mayen-området. I selve Norskehavet er det 5 000–6 000 finnhval. I tillegg befinner det seg et liknende antall i havområdene rundt Jan Mayen og mellom Island og Jan Mayen. Områdene rundt Island, inklusiv Danmarksstredet, er et rikt område for finnhval, og totalt sett er det i underkant av 30 000 finnhval i Nordøst-Atlanteren. Finnhval er i likhet med vågehvalen variert i kosten, men er kanskje noe mer bundet til forekomster av hoppekreps og krill, foruten sild og lodde.

Knølhval (Figur 2.4.6.1) er i første rekke knyttet til forekomster av lodde i farvannene våre. Over hele perioden vi har

Figur 2.4.6.1

I våre farvann følger ofte knølhvalen lodda.
In our waters, the humpback whale often follows the capelin.

Foto: Lief Norsteada